

NATUURLIJK AMSTERDAM

18 WANDELINGEN
NATUURLIJK
IN EN OM
AMSTERDAM
DE STAD

REMCO DAALDER

MET MEDEWERKING VAN MARIEKE OHM,
WIM VAN VLIET EN INGRID TUNNISSEN
TEKENINGEN HERWOLT VAN DOORNEN

UITGEVERIJ BAS LUBBERHUIZEN

COLOFON

© tekst Remco Daalder

© tekeningen Herwolt van Doornen

Eerste druk april 2012

Tweede druk oktober 2012

Derde druk april 2014

Vierde druk augustus 2015

Vijfde, uitgebreide en herziene druk september 2017

Plattegrond Amsterdam: Dienst Persoons- en Geo-informatie

Vormgeving: Gijs Sierman

ISBN 978 90 5937 4942

NUR 410/502/901

Dit boek is gedrukt op papier dat het keurmerk Forest Stewardship Council (FSC®) draagt. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid. Ook is het papier 100% chloor- en zwavelvrij gebleekt.

www.lubberhuizen.nl

NATUURLIJK

INHOUD

AMSTERDAM

INLEIDING	8
STADSNATUUR IN VOGELVLUCHT	10
1 LEEUWEN EN PARKIETEN	22
VAN HET CENTRAAL STATION NAAR HET AMSTERDAMSE BOS 10 KILOMETER	
2 DE WEG VAN DE VOS	32
VAN SLOTERDIJK NAAR HET CENTRAAL STATION 7 KILOMETER	
3 DE STAD IN BEWEGING	39
VAN DE NDSM-WERF NAAR DE BUIKSLOTERWEG, VIA DE WILMKEBREEKPOLDER 10 KILOMETER	
4 GRATIS BEESTEN IN DE PLANTAGE	48
RONDJE DOOR DE PLANTAGEBUURT, LANGS DE HORTUS EN HET ENTREPOTDOK 5 KILOMETER	
5 EEN ENORME BERG VOGELS	56
EEN RONDWANDELING DOOR WATERLAND 8 KILOMETER	

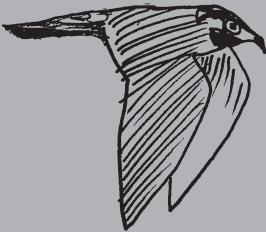
6	ENGELSE LANDSCHAPPEN IN OOST	64
	VAN DE NIEUWE OOSTER NAAR HET OOSTERPARK 7 OF 10 KILOMETER	
7	SLANGENLAND VOL BLAUWBORSTEN	72
	NAAR IJBURG EN DE DIEMERZEEDIJK 10 KILOMETER (NAAR HET ZEEBURGEREILAND) OF 13 KILOMETER (NAAR HET PURMERPLEIN)	
8	NOORD: SWAENENLAND	82
	NAAR DE WILHELMINABOOM, HET HELOFYTENFILTER EN HET SOCIALISTISCHE STADSBOS 9 KILOMETER	
9	DE MAAKBARE NATUUR	92
	VAN HET STADIONPLEIN DOOR NIEUW-WEST NAAR HET SLOTERPARK 9 KILOMETER (TOT HET SIERPLEIN) OF 12 KILOMETER (NOORDOEVER SLOTERPLAS)	
10	IN STEEN GEKLONKEN KADEN	103
	VAN EN NAAR HET LEIDSEPLEIN VIA HET ERASMUSPARK EN HET REMBRANDTPARK 12 KILOMETER	
11	NIEUW WATER IN NIEUW-WEST	113
	VAN STATION SLOTERDIJK NAAR STATION LELYLAAN 9 KILOMETER	
12	IJSVOGELS EN BERENKLAUWEN	120
	EEN LENTETOCHT IN ZUIDOOST 9 KILOMETER	
	NATUUR ROND AMSTERDAM	127
	6 WANDELGEBIEDEN ROND DE STAD	
	PLATTEGRONDEN MET WANDELROUTES	143

NATUURLIJK

12 WANDELINGEN

AMSTERDAM

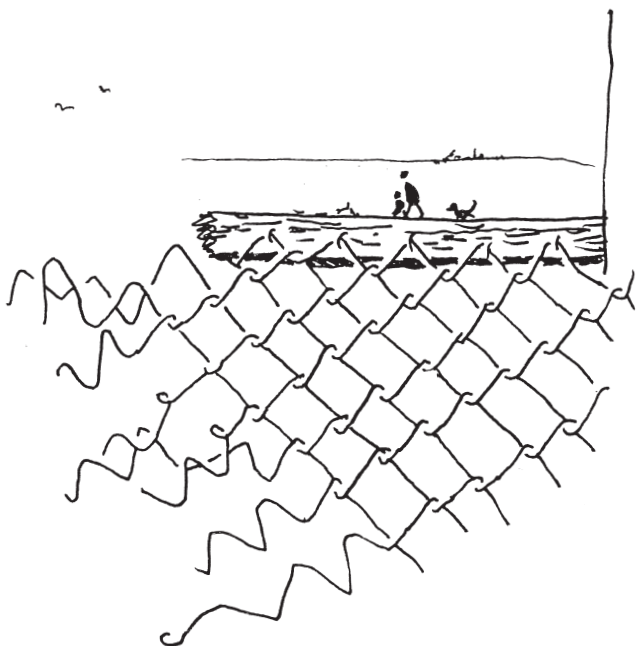
6 WANDELGEBIEDEN

NATUURLIJK **INLEIDING** AMSTERDAM

Amsterdam is de perfecte bestemming voor natuurwandelaars. Er zijn veel verschillende planten en dieren, er is een grote verscheidenheid aan landschappen en er is altijd horeca in de buurt. Prettig is ook dat stadsdieren opvallend tam zijn, omdat ze gewend zijn aan grote aantallen mensen, die geen jacht op ze maken. Reigers gaan in Amsterdam pas voor je opzij als je binnen een meter afstand genaderd bent. Toeristen zijn daar altijd uitermate verbaasd over, ons Amsterdammers valt het nauwelijks meer op.

Om de Amsterdamse landschappen te bezoeken hoef je geen uren met de auto in de file te gaan staan. Lopen is de beste manier om de parken, de straten en de groene buitengebieden af te speuren. De wandelingen in dit boek zijn hiervoor een leidraad. Om bij de start van de wandelroutes te komen is een korte rit met tram, bus of fiets voldoende. Of je loopt gewoon de deur uit, richting de route. Bij de wandelingen staan start- en eindpunt en de te volgen route steeds zo precies mogelijk beschreven. De cijfers bij de tekst van de wandeling corresponderen met de

cijfers op de betreffende plattegrond achterin. Het kan altijd zijn dat we ergens een kruispuntje hebben gemist, of dat de verkeerssituatie veranderd is. Dan geeft het kaartje uitsluitel. Bedenk bij het wandelen steeds dat de stad nu eenmaal uitermate dynamisch is. Een brug kan tijdelijk verwijderd zijn, een parkje kan ineens veranderd zijn in een kinderspeelplek of een bouwplaats, wegen kunnen worden opgebroken, bomen omgehakt. Het volgen van de wandelingen kan improvisatievermogen vereisen. Dat maakt het extra spannend, want het kan leiden tot nieuwe wandelingen, tot nieuwe ontdekkingen in het meest afwisselende natuurgebied van Nederland.

Naast de wandelingen staan in dit boek zes gebieden beschreven die iets verder van de stad liggen, maar die wel bij Amsterdam horen en die zo speciaal zijn dat je er wel een dag voor mag uittrekken. Welke route je in gebieden als de Waterleidingduinen of de Botshol volgt is onbelangrijk. Ze zijn overal even mooi. Welke wandeling of zelfgekozen route je ook gaat afleggen, je zult verrast worden door natuurlijk Amsterdam!

NATUURLIJK STADSNATUUR AMSTERDAM IN VOGELVLUCHT

In Amsterdam komen ruim dertig soorten zoogdieren voor. Er zwemmen zeventig soorten vissen rond en er broeden 150 verschillende soorten vogels. Van de 3000 Nederlandse soorten paddenstoelen zijn er 1000 binnen de Amsterdamse stadsgrenzen gevonden.

Die rijkdom aan soorten planten en dieren wordt veroorzaakt doordat er in en om de stad zoveel verschillende landschappen zijn.

Bos, parken, moeras, rietland, volkstuinten en veenweide komen hier allemaal voor. Plus een van de

grootste zoetwatermeren van Europa. En dan hebben we ook nog het kunstmatige gebergte gevormd door de huizen van de stad, waar dieren leven die van oorsprong klif- of rotsbewoner zijn. Elk gebiedje heeft zijn eigen soorten planten en dieren die er gebruik van maken.

In dit hoofdstuk neem ik in vogelvlucht de Amsterdamse land-

schappen door. Dat doe ik aan de hand van mijn eigen Amsterdamse geschiedenis, die ken ik tenslotte het beste.

SPERWERS EN POSTDUIVEN

Ik ben geboren op Kattenburg. Dat Oostelijke Eiland werd in 1966 geheel kaalgeslagen. De oude, wrakke bebouwing sneuvelde om plaats te maken voor toen moderne nieuwbouw. Licht, lucht en zon deden hun intrede op Kattenburg. In de jaren dat ik er woonde, van mijn geboorte tot mijn zesde levensjaar, waren dat onbekende elementen in het dichtbevolkte stukje stad. Nauwe straatjes, wrakke huizen van drie verdiepingen volgepropt met omvangrijke gezinnen, stenen kaden die vol lagen met stapels hout en metaal van onduidelijke aannemersbedrijven, noodschooltjes waar oude autobanden het voornaamste kinderspeelgoed vormden, het ziet er op oude foto's schilderachtig en echt Amsterdams uit, het was vooral armoede en het was heel erg stad. Steen en lawaai en overall mensen. Toch was de natuur niet ver weg en daar waren de Kattenburgers zich van bewust. Ze gingen bijvoorbeeld het dak op. Mijn opa had postduiven op het dak, en hij was niet de enige. Goede postduiven konden een aardige cent opleveren en slechte duiven kon je opeten, het mes sneed aan twee kanten. Vanaf hun hooggelegen post zagen de duivenmelkers elk voorjaar de gierzwaluwen in de stad arriveren. Ze hadden geen idee hoe die dieren heetten, maar bewonderden hun vliegkunst en wisten dat ze muggen aten, heel veel muggen, en dat ze onder de daken hun nesten maakten. De Kattenburgse duivenmelkers hadden de pest aan sperwers, de razendsnelle roofvogeltjes die de stad opzochten juist vanwege de duiven, die voor hen smakelijke hapjes waren. Een enkeling had een luchtbuks en probeerde de sperwers naar beneden te schieten, wat vrijwel nooit lukte maar wel een hoop lawaai en ruzie met de burens veroorzaakte. Jagen is in de stad nooit echt een succes geweest.

Op zondag gingen veel Kattenburgers naar het Oosterpark. Mijn eerste natuurherinneringen komen daarvandaan. Er was een forse reigerkolonie, waar mijn vader me op de grote beesten

wees die met veel lawaai af en aan vlogen, soms met een vis in hun bek. En je kon de eendjes gaan voeren.

Voor kinderen is het razend belangrijk dat er dicht bij hun huis een plek is waar ze in het groen kunnen ravotten en kunnen ervaren dat er meer is dan steen. Uit mijn jeugd neem ik het besef mee dat een dichtbevolkte stad alleen kan functioneren als er voldoende parken zijn om tegenwicht te bieden voor de drukte. Parken die dienen als gemeenschappelijke tuin, om te wandelen, te zonnen, elkaar te ontmoeten in een rustige omgeving. Gelukkig is het nut van de Amsterdamse parken onomstreden. In de afgelopen tien jaar zijn de bezoekersaantallen van de Amsterdamse parken fors gestegen. Gerenoveerde parken als Frankendael en het Westerpark zijn een doorslaand succes. Grote aantallen bezoekers gaan in die parken samen met goed zichtbare natuur. Zowel in Frankendael als in het Westerpark zit een reigerkolonie, waar de kinderen van nu zich aan kunnen vergapen. Die uit mijn jeugd in het Oosterpark is helaas verdwenen.

CROSSEN OP DE DIJK

Tijdens de kaalslag van Kattenburg werden de bewoners uitgeplaatst naar huizen verspreid over de stad. Wij kwamen in Zuid terecht. Op een etage in een gesloten woonblok met een binnentuin, iets wat ons tot dan toe geheel onbekend was. Hier leerden we dat er nog andere dieren in de stad woonden dan duiven, gierzwaluwen en sperwers. In de lente gingen de merels in de binnentuin elkaar luidruchtig zingend te lijf. In de winter verschenen er meeuwen op de dakgoten, kokmeeuwen, die daar stonden te wachten tot er iemand brood in de binnentuinen wierp. Dan kwamen ze onder het slaken van oorlogskreten omlaag gezeild om in luttele seconden alle etenswaar weg te pikken. Hier in Zuid werd de bioloog in mij geboren, want waarom zongen die merels alleen in de lente, waarom kwamen die meeuwen alleen in de winter? Waartoe diende die merelzang, waar hingen die meeuwen in de zomer uit? Ik kocht bij De Slegte een oud dierenboek en ontdekte thuis dat dit alleen over Indonesië ging. Ook mooi.

De kinderen van Zuid gingen spelen op de dijk die langs de stadsrand slingerde en waar ooit, zo vertelden onze ouders, een snelweg op zou komen te liggen. In afwachting van die ringweg had de brede dijk zich in een paar jaar ontwikkeld tot een woest en onoverzichtelijk soort duingebied, met steile hellingen en kuilen waar je met fietsen en brommertjes prachtig doorheen kon crossen. Met een struikenwildernis waar je hazen en fazanten ontdekte en waar je kleurige vlinders zag en soms ineens hopen lieveheersbeestjes. In de sloten rondom begraafplaats Zorgvlied visten we op zeelten en snoeken. Je zag ze in het glasheldere water soms vlak onder het wateroppervlak zwemmen. De ringdijk was, zolang als het duurde, onze stadsjungle waar we zonder enig toezicht hutten konden bouwen, vuurtjes stoken en elkaar in groepsverband te lijf konden gaan. Later, toen ik op de VU biologie ging studeren, lagen delen van de ringdijk er nog steeds woest bij. Daar gingen we planten inventariseren. Honderden soorten vond je daar, waaronder veel zeldzame die verder nauwelijks in Nederland voorkwamen. De stadsjungle van mijn jeugd bleek ook nog eens een waardevol natuurgebied te zijn.

De planten en de hazen verdwenen zodra de ringweg gereed was. Maar braakliggende terreinen zijn er altijd geweest in de stad en zullen er altijd zijn zolang de stad leeft en groeit. En als er toevallig een crisis is kunnen die terreinen zo tien, twintig jaar blijven liggen. Het Westelijk Havengebied is tientallen jaren lang een prachtig natuurgebied geweest, met kolonies van meeuwen (ha, daar zaten ze dus in de zomer) en sterns. In het Amsterdam van 2017 liggen delen van het Zeeburgereiland en IJburg braak, en ook langs de IJ-oeveren en in de haven zijn woeste stroken te vinden. Laat de natuur maar lekker zijn gang gaan daar, en laten we zolang als het duurt genieten van de stadsjungle die daar spontaan en gratis ontstaat. Maar dan ook niet zeuren als de woningbouw weer op gang komt en de natuur ter plekke verdwijnt. Heus, er komt altijd weer een nieuwe crisis en er komen ook weer nieuwe terreinen waar even niets gebeurt op stedenbouwkundig gebied.

DE ONTDEKKING VAN DE WERELD

Op mijn veertiende werd ik gegrepen door het vogelaarvirus. Dat kwam door die merels, die meeuwen en de avonturen op die dijk, en het kwam door een vogelgids die mijn vader in een opwelling had gekocht, zodat ik al die beesten kon opzoeken en hun naam te weten kwam. Het vogelaarvirus is niet zo onschuldig als het lijkt. Het zorgt ervoor dat de drager in razend tempo transformeert tot een wat wereldvreemd type dat in groene parka, met bergschoenen aan en een kijker om de nek de buitenwijken onveilig maakt, een type dat op school iedereen loopt te vervelen met praatjes over ijsvogels en appelvinken; niet de beste manier om meisjes te versieren. Toch zijn er ook voordelen. De vogelaar verveelt zich nooit, komt altijd tijd tekort en kan zich een ware ontdekkingsreiziger voelen, met name als hij in Amsterdam woont.

Mijn eerste schreden als vogelaar gingen naar het Amsterdamse Bos, waar ik grote zaagbekken zag, spechten en buizerds en waar ik in de lente, verscholen achter een populier, het baltsgedrag van futen bestudeerde. Vervolgens ontdekte ik Waterland, het veenweidegebied pal ten noorden van de stad, een waar vogelparadijs met grutto's, kieviten, watersnippen en kempahnen. Aan Waterland grensde het IJmeer met zijn watervogels en er vlakbij lag de Diemerzeedijk. Een gifbelt was dat, streng verboden toegang, maar voor een vogelaar bestaan er geen barrières. We knipten het toegangshek regelmatig stuk en gingen tussen de vaten benzeen op zoek naar haviken, de blauwborst en vossen. Aan de westkant van Amsterdam had je de Osdorper Binnenpolder met zijn weidevogels en het Westelijk Havengebied met strandlopers, meeuwen, sterns en zelfs velduilen. Ten zuiden van de stad was er Amstelland, een beetje saai, een beetje te netjes, maar als je wat verder ging zat je al snel in het Vechtplassengebied met de Botshol, waar je roerdompen en woudaapjes kon zien, zeldzame en schuwe reigersoorten.

Deze natuurgebieden bestaan anno 2017 nog steeds. Eigenlijk is dat een wonder.

Akkoord, de Diemerzeedijk werd Diemerpark. Iedereen kan er nu op. Sommige dieren verdwenen, maar de vossen en ring-slangen bleven en de blauwborst is er algemener dan ooit. In het Westelijk Havengebied verdwenen de zandvlaktes doordat bedrijven er zich vestigden (waar het gebied ook voor bedoeld was), maar bij Halfweg en in het Geuzenbos kun je nog steeds rare beesten zien.

Bij de sterke economische groei die Amsterdam in de afgelopen dertig jaar doormaakte, werden de grote groengebieden om de stad grotendeels ontzien in de bouwplannen voor woningen, kantoren en bedrijven. Dit is een gevolg van de Amsterdamse traditie van de structuurplanning.

In 1935 maakte de gemeente Amsterdam zijn eerste structuurplan, een toekomstplan waarin beschreven werd hoe de stad eruit zou moeten gaan zien. Dit Algemeen Uitbreidingsplan is terecht wereldberoemd geworden. Het was de eerste keer dat stedenbouwkundigen op een bijna wiskundige manier uitrekenen wat stadsmensen precies nodig hadden aan voorzieningen en aan groen. Een van de sterkste onderdelen van het toekomstplan was de beslissing om de stedenbouwkundige uitbreidingen als vingers het groene buitengebied in te laten steken. Daardoor zou dat buitengebied ook voor mensen in het centrum goed bereikbaar blijven, de natuur kon diep in de stad blijven doordringen. Lobbensteden als Amsterdam, waarbij nieuwe woonwijken als smalle vingers het groen insteken, zijn zeldzaam in de wereld. De meeste steden groeien als een steeds dikker wordend bolletje, waardoor de mensen in het midden uiteindelijk uren moeten reizen om de stad uit te komen. De Amsterdamse centrumbewoner zit met de fiets in een kwartiertje midden in Amstelland.

Na 1935 heeft de gemeente Amsterdam nog negen structuurplannen gemaakt. In de laatste, de structuurvisie 'economisch sterk en duurzaam' uit 2011, staat de structuur van groene gebieden die diep de stad insteken nog steeds recht overeind. De aantrekkingskracht van Amsterdam ten opzichte van andere Europese hoofdsteden blijkt juist de combinatie te zijn van

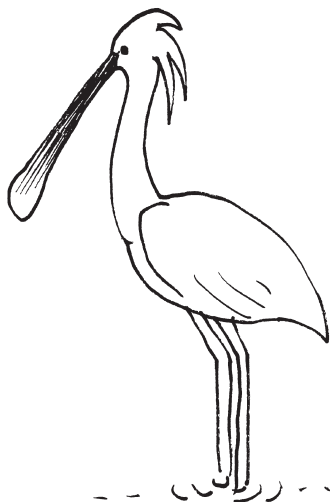
stedelijke drukte en grote groengebieden op korte afstand van elkaar. Waterland en Amstelland horen net zo goed bij de stad als het Leidseplein en de Jordaan. Het geheel van stedelijkheid en natuur lokt mensen en bedrijven van over de hele wereld naar Amsterdam en bepaalt het economische succes van de stad. Groen is goud waard!

ORCHIDEEËN IN EEN STADSBOS

In 1986 studeerde ik af als bioloog. En ontdekte dat niemand op mij zat te wachten. In de jaren tachtig was er nauwelijks aandacht voor natuur en nauwelijks werk voor biologen. Dat is altijd zo tijdens crises, en dat zal voortduren totdat een gezaghebbend iemand eindelijk zal ontdekken dat ecologisch wanbeheer leidt tot hongersnood, overstromingen en opeenhoping van vervuiling, en daarmee juist een van de belangrijkste oorzaken is van wereldwijde economische ineenstorting. Maar dit terzijde.

Wat doet een werkloze bioloog? Die begint een eigen bureautje en scharrelt overal zijn opdrachten vandaan. Een van die opdrachten was het inventariseren van vrijwel het hele Vechtplassenengebied op waterplanten.

Ik raakte daarbij diep onder de indruk van de natuurlijke rijkdom van de Ankeveense plassen, Het Hol en Vuntus, gebieden met prachtige namen, met kolonies van purperreigers en zwarte sterns, met glashelder water vol waterplanten. Gebieden die vlak bij de stad liggen, een uurtje fietsen en je bent er, paradijsjes die nog steeds bijna niemand kent, die nog steeds liggen te wachten op ontdekking.

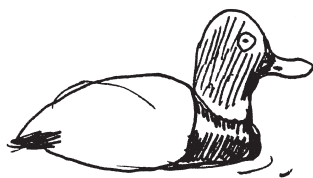
Na jaren van ongeregeld veldwerk kreeg ik een unieke kans. Ik kon hoofd beleid worden bij het Amsterdamse Bos. Ik kon gaan werken voor mijn oude jeugdliefde, voor het bos waar ik futen had bestudeerd, waar ik mijn eerste lepelaar en boomvalk had gezien. En ik kon gaan werken met zeer betrokken mensen, die met hart en ziel hielden van hun bos.

Wat ik in het Amsterdamse Bos vooral heb geleerd is hoe belangrijk mensen zijn voor natuurgebieden. Wij mensen kunnen natuur maken of breken. Een saai grasveld kunnen we veranderen in een natuurparadijs door kruiden in te zaaien en niet meer zo vaak te maaien, en door poelen te graven. Dan heb je kikkers, salamanders en vlinders waar eerst alleen regenwormen waren. We kunnen steile oevers veranderen in zacht glooiende rietoevers, waardoor vissen tussen de rietstengels een plek krijgen om te schuilen, te paaien en eieren te leggen. We kunnen ook besluiten om niets te doen, om in een stuk bos dode bomen die omvallen gewoon te laten liggen en wegbermen niet meer te maaien. Dan krijg je meteen veel meer spechten, zangvogels, roofvogels en zoogdieren. De spechten gaan de dode bomen te lijf, de zangvogels en zoogdieren vinden dekking tussen de opschietende struiken en brandnetels. Als een omvallende boom soortgenoten meesleept en er zo een open plek ontstaat, dan broeden roofvogels daar graag. In een hoge boom bij de open plek hebben ze aan de ene kant de dekking van het bos, aan de andere kant vrij uitzicht op naderende vijanden of op voorbijvliegende lekkere hapjes. Wij mensen kunnen bepalen waar welke planten en dieren zitten, door heel doelgericht gebieden in te richten en vakkundig te beheren of door juist helemaal niets te doen, behalve dan de paden onderhouden zodat iedereen al het moois kan zien. Door de natuurmaatregelen die in de loop der jaren zijn genomen en door in een derde deel van het bos de natuur zijn gang te laten gaan is het Amsterdamse Bos een gebied geworden dat wat betreft de planten- en dierenwereld niet onderdoet voor de Veluwe of andere beroemde bossen. Wil je spechten zien, buizerds, beuken van bijna honderd jaar oud? Een veengebied met wilde orchideeën? Een zorgvuldig

onderhouden heemtuin, of juist woeste brandnetelnatuur met Schotse Hooglanderkoeien? Op naar het Amsterdamse Bos!

INTERNATIONALE NATUUR

De kennis over het maken van natuur kon ik mooi gebruiken toen ik bij de Amsterdamse Dienst Ruimtelijke Ordening ging werken. In 1999 was dat. De gemeenteraad had net besloten dat in het water van het IJmeer een woonwijk moest komen op nieuwe eilanden, een woonwijk voor 50.000 mensen. IJburg. Nu was er een probleempje. Het IJmeer, waarin de eilanden voor IJburg moesten komen, stond op de nominatie om benoemd te worden tot Europees natuurreservaat, een nominatie die later werd verzilverd. Het IJmeer was en is internationaal belangrijk vanwege de grote aantallen watervogels die er overwinteren. Kuifeenden, tafeleenden, smienten en krakeenden die broeden in Scandinavië of Rusland, overwinteren in het IJmeer omdat het water 's winters meestal niet dichtvriest, zodat de smakelijke driehoeksmosselen en waterplanten op de bodem goed bereikbaar blijven. In een Europees natuurreservaat kun je niet zomaar woningen gaan bouwen. Je moet ervoor zorgen dat de natuur niet lijdt onder de ingrepen. Amsterdam ging een alliantie aan met Natuurmonumenten en de provincie, en stelde het doel nog hoger dan Brussel wenste. De aanleg van IJburg moest ertoe leiden dat de natuur er ter plekke duidelijk op vooruitging.

En zo werden wij ecologen en landschapsarchitecten belangrijk. Wij weten hoe je een oever zo moet aanleggen dat vissen er wat aan hebben, of vogels, of allebei. We weten hoe je een poel zo graaft dat er rugstreeppadden komen: dan moet hij ondiep zijn met een zandbodem. Maak je een poel dieper en met een kleibodem, dan krijg je geen rugstreeppadden, maar groene kikkers. Zo nauw luistert het. Amfibieën op bestelling. Wie nu op IJburg rondloopt ziet langs de eilanden rietoevers waar kleine karekieten en rietzangers broeden. Aan de noord-

zijde van Haveneiland liggen zware stenen om de oever tegen de golven te beschermen. Die stenen zijn zorgvuldig op grootte uitgezocht. Onder de waterlijn schuilen vissen als de rivierdonderpad tussen de stenen, en de driehoeksmosselen gebruiken ze om kolonies te vestigen. In het Diemerpark hoor je op een mooie zomeravond rugstreeppadden knorren en groene kikkers kwaken, want we hebben ondiepe en diepe poelen aangelegd. IJburg is niet alleen een nieuwe woonwijk, maar ook een nieuw natuurgebied. Het water tussen de eilanden is vaak glashelder. Er groeien massa's waterplanten, waar in de nazomer honderden eenden op af komen. Je kunt woningen en kantoren prima combineren met natuur. Je moet er alleen bijtijds een paar biologen bijhalen. Het plan wordt er echt niet duurder van.

EEN GROENE WERELDSTAD

De gemeente onderzoekt regelmatig hoe de parken en groengebieden worden gebruikt door de Amsterdammers. Bij het laatste Grote Groenonderzoek, in 2013, bleek dat het bezoek aan de parken explosief was gestegen ten opzichte van tien jaar daarvoor. In veel parken was het bezoek verdubbeld, in sommige parken zelfs verzesvoudigd. Het Amsterdamse Bos komt op een respectabele vijf miljoen bezoekers per jaar, het Vondelpark gaat daar met tien miljoen ruim overheen. Mensen bezoeken parken niet alleen meer om te wandelen of tot rust te komen in het groen. Ze gaan er ook steeds meer heen om hun vrienden te ontmoeten, picknicks en feestjes te houden. Of ze nemen hun laptop mee om in het zonnetje te gaan zitten werken. Parken zijn nog steeds groene oases, maar het zijn ook groene pleinen geworden. Het Vondelpark is op zondag één grote chill-out zone, waar half jong Amsterdam ligt uit te rusten van de vermoeienissen van zaterdagavond.

Ook de groene gebieden rond de stad krijgen steeds meer bezoekers. In Waterland had je vijftien jaar geleden de vogels helemaal voor jezelf. Nu is het in mooie weekeinden dringen op het fietspad op de zeedijk. Er staan nog steeds vogelaars met telescopen, maar er zijn ook racefietsers, skaters, hele horden

toeristen op huurfietsen, zonzonabidders, zwemmers.

De Amsterdamse parken en groengebieden zijn dus een geweldig succes. Ze zijn niet meer weg te denken uit de stad. Dat is mooi, daarmee ziet de toekomst van het groen in de stad er goed uit.

Toch krijg je bij al die drukte weleens heimwee naar de tijden toen de natuur nog uitsluitend werd bevolkt door wereldvreemde natuurvrienden en dichterlijke types. Toen je nog in je eentje door een regenachtig Amsterdamse Bos kon zwerven, of 's nachts in het Vondelpark uilen kon zoeken zonder daarbij ook maar iemand tegen te komen. Gelukkig zijn die stille plekjes er nog steeds in en om de stad. Een paar ervan beschrijf ik in dit boek. Maar niet allemaal. Ik wil ook nog wat voor mezelf houden natuurlijk.